

حقوق شهروندی

در معماری شهری ایران

www.ketab.ir

دکتر قدرت زارع اندریاز

سرشناسه	: زارع اندریان، قدرت، ۱۳۵۵-
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق شهروندی در معماری شهری ایران/قدرت زارع اندریانی.
مشخصات نشر	: تهران: اندیشه عصر، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۳۱۲ ص.: جدول، نمودار؛ ۱۴/۵×۲۱ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۲۱-۴۶۵-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: حقوق مدنی -- ایران
موضوع	: Civil rights -- Iran
موضوع	: ساختمان سازی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Building laws -- Iran
رده بندی کنگره	: KMH۵۰۰
رده بندی دیویی	: ۳۴۶/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۵۱۴۱۵

حقوق شهروندی در معماری شهری ایران

مؤلف: دکتر قدرت زارع اندریان

ناشر: اندیشه عصر

ویراستار: سیده طیبه حسینی

طراح جلد: ریحانه باقری

- چاپ اول: ۱۴۰۰
- چاپ و صحافی: دیجیتال
- قطع: رقعی
- شمارگان: ۲۰۰ جلد
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۲۱-۴۶۵-۰
- قیمت: ۱۸۸۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
۱. مفاهیم پایه‌ای حقوق شهروندی	۱۵
حقوق و حقوق بشر	۱۶
شاخص‌های حقوق بشر	۱۸
شهروند	۱۸
مؤلفه‌ها و شاخص‌های شهروندی	۲۴
انواع شهروند	۳۲
تعریف حقوق شهروندی	۴۰
ویژگی‌های حقوق شهروندی	۴۶
ابعاد حقوق شهروندی	۴۶
انواع حقوق شهروندی	۴۸
رابطه حقوق شهروندی و حقوق بشر	۵۰
حقوق شهروندی و حقوق زنان	۵۰
حقوق شهروندی و کودکان	۵۵
تأثیر دانش حقوقی بر حقوق شهروندی	۶۲
آموزش و تربیت شهروندی	۶۳
حقوق شهروندی و آموزش	۷۱
۲. مروری مستند بر مطالعات حقوق شهروندی	۷۴
مرور بر مطالعات محققان	۷۷

۹۱	۳. سیر تحول حقوق شهروندی
۹۲	تاریخچه حقوق شهروندی در غرب
۹۹	حقوق شهروندی در جهان معاصر
۱۰۴	تاریخچه حقوق شهروندی در ایران
۱۰۴	ایران باستان
۱۰۶	ایران پس از اسلام
۱۰۶	حقوق شهروندی در دوران ایران معاصر
۱۱۱	حقوق شهروندی در ایران
۱۱۱	راهبردهای اساسی در تأمین حداقل‌های معیشتی
۱۱۳	حداقل‌های بهداشتی - درمانی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۱۱۴	حق بر آموزش و پرورش در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۱۱۷	حق بر تأمین اجتماعی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۱۱۹	حق بر کار و اشتغال در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۱۲۴	۴. ماهیت عدالت اجتماعی و تعهد دولت
۱۲۴	ماهیت عدالت اجتماعی: «حق بر» یا «حق از»؟
۱۲۵	ماهیت تعهد دولت: «تعهد به وسیله» یا «تعهد به نتیجه»؟
۱۲۶	حداقل‌های معیشتی (حق زیست عادلانه)
۱۲۸	حداقل‌های درمانی - بهداشتی
۱۳۰	حق بر آموزش و پرورش (حداقل‌های آموزشی)
۱۳۱	حق بر تأمین اجتماعی
۱۳۳	حق کار و اشتغال
۱۳۵	۵. حقوق شهروندی و جهانی شدن فرهنگ
۱۴۳	۶. حقوق شهروندی و شهرسازی
۱۴۵	نظریه‌های حقوق شهروندی و شهر
۱۴۹	نظریه حق به شهر
۱۷۶	دادگاه‌های اختصاصی اداری
۱۸۲	حقوق شهروندی و دادرسی اختصاصی اداری شهرداری

۱۸۵	شفافیت دادرسی
۱۹۰	حق دفاع
۱۹۹	حقوق عمومی و خصوصی در شهرسازی
۲۰۲	حقوق عمومی
۲۰۴	رابطه حقوق عمومی و خصوصی در شهرسازی ایران
۲۱۰	حقوق عمومی و خصوصی در فضاهای شهری
۲۱۸	حقوق شهروندی و مدیریت شهری
۲۲۱	حق مالکیت زمین و مسکن
۲۲۲	اشکال مالکیت و عرضه زمین شهری در ایران
۲۲۹	ضرورت مشارکت بخش عمومی - خصوصی در برنامه‌ریزی شهری
۲۳۱	۷. حقوق شهروندی و ارتباط آن با حقوق معماری
۲۳۱	قوانین و مقررات معماری و حقوق شهروندی
۲۳۷	تبیین و اولویت‌بندی ابعاد حقوق شهروندی و ارتباط آن با حقوق معماری
۲۳۷	روش تحقیق
۲۴۰	تجزیه و تحلیل و بیان نتایج حاصل از تحقیق
۲۴۰	آمار توصیفی
۲۴۸	معرفی آزمون‌های آماری در بخش آمار استنباطی
۲۴۸	آزمون نرمال بودن کولموگروف اسمیرنوف
۲۴۸	آزمون میانگین t مستقل
۲۴۹	آزمون ضریب همبستگی
۲۵۰	آمار استنباطی
۲۵۰	اولویت‌بندی و اهمیت مولفه‌های حقوق شهروندی
۲۵۳	ارتباط مولفه‌های حقوق شهروندی با حقوق معماری
۲۵۶	اولویت‌بندی مولفه‌های حق به شهر

مقدمه

یکی از مولفه‌های مهم اجتماعی، سیاسی و حقوقی دولت مدرن در جهان معاصر، جایگاه و حقوق شهروندان است. در ادبیات سیاسی و حقوقی دولت مدرن در جهان معاصر، حقوق و امتیازات اتباع و شهروندان از اهمیت خاصی برخوردار است. نگاهی تاریخی به روند تحول حقوق شهروندی در جوامع بشری از دیرباز تاکنون سیر تحول این مفهوم را تا حدودی تبیین می‌نماید. از سوی دیگر، با گسترش شهرنشینی و مهاجرت به شهر، ازدیاد جمعیت شهری در مناطق مختلف، ورود تکنولوژی و وضع مقررات و قوانین در اجتماع بزرگ انسانی جهت حفظ نظم و برقراری امنیت، مفاهیمی چون شهروندی و حقوق شهروندی تولد یافتند و صاحب‌نظران و اندیشمندان حوزه‌های مختلف علوم به مطالعه و گسترش این مفاهیم شهری پرداختند، به طوری که «مفهوم شهروندی اگرچه دارای یک تاریخ طولانی است، اما هنوز هم مبهم و مساله دار است.

یونگ استدلال می‌کند که شهروندی درحقیقت مجموعه‌ای از ارتباطات عمومی بین مردمی است که می‌خواهند از حالت طبیعت» یعنی حالتی که زندگی به صورت منزوی، فقیرانه، به دور از پاکیزگی و حیوانی جریان دارد، اجتناب ورزند. از این رو، شهروندی نوعی قرارداد اجتماعی است که هدف اصلی

آن ارتقای رفاه و امنیت در سطح جامعه است و به این امر می‌پردازد که افراد یک جامعه چگونه باید رفتار کنند تا به این هدف برسند.

همچنین لازمه حل مسائل شهری، بحران‌های شهرنشینی و اصلاح رفتار شهروندان، وجود یک فرهنگ مناسب شهروندی و شهرنشینی است، که این مقولات جزء پایه‌های اساسی و دوام شهری می‌باشند، و همه اجزای یک زندگی شهری باید با در نظر گرفتن نقش فرهنگ در مناسبات اجتماعی شهر، تأسیسات شهری، نظام حمل و نقل، کالبد شهر و کاربردهای شهری سعی کنند، تعادل لازم را به‌وجود آورند؛ پس این نکته اساسی که در تبیین بعد فرهنگ شهروندی باید اشاره شود این است که «نمی‌توان شهروندی را صرفاً از منظر حقوقی و قانون یا صرفاً از منظر رابطه شهروند و دولت بررسی کرد، همان طور که که فالكس می‌گوید، شهروندی یک مفهوم پویاست، که برای تأمین واقعی‌اش باید به فراسوی دولت بسط یابد و فرهنگ را در بررسی آن مورد توجه قرار داد».

با افزایش روزافزون شهرنشینی در جهان بالتبع پیچیدگی‌های تمدن شهرنشینی نیز رو به فزونی است. در این شرایط نمی‌توان تحقق مفاهیمی مثل توسعه پایدار شهری و عدالت اجتماعی را بدون حضور شهروندان به مثابه شهروندان فعال و آگاه در عرصه‌های عمومی امیدوار بود.

از جمله مهم‌ترین دستاوردهای تمدن بشری، دستیابی و تدوین قوانین مترقی جهت هم‌زیستی بین افراد بشر است. حقوق شهروندی که عصاره تلاش‌های انسان متمدن جهت نظم دهی زیست بهتر و ایجاد ارتباط بهتر میان یکدیگر تدوین و اجرا شده است و عدم آشنایی مردم و برنامه‌ریزان شهری از حقوق شهروندی باعث تشدید و ازدیاد مشکلات شهرنشینی شده است.

در این مطالعه سعی می‌شود ابعاد و عوامل موثر حقوق شهروندی در معماری و جایگاه آندر برنامه‌ریزی شهری و طراحی از روش گوناگون از جمله روش تطبیق بررسی و در نهایت عوامل موثر آن نام برده و اصول کلی در خصوص حقوق معماری مشمول در برنامه‌ریزی شهری استخراج و پیشنهاد

گردد. جهت شناخت مسئله حوزه‌های گوناگون باید مورد پژوهش قرارگیرد از جمله مباحث حقوقی و مباحث حقوقی شهروندی و مباحث شهر و شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری و مباحث اجتماعی و نیازهای انسان و مباحث محیط و ارتباط انسان با محیط و ... این مسائل قلمروهای مختلفی از جمله اجتماعی، انسانی، اخلاقی، فرهنگی، هنری و غیره را شامل خواهد شد.

لازم به ذکر است کتاب حاضر برگرفته شده از پایان‌نامه دفاع شده در دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، است لذا نگارنده بر خود لازم می‌داند از اساتید ارجمند دکتر ذبیحی و دکتر کاردار که با راهنمایی‌های خود راهگشای اینجانب بوده‌اند، تشکر و سپاسگزاری نماید.